

A két fiú akkor jutott el a városba, ha egy időpillanatban mindketten ott tartózkodnak.

Az úton nyilván végig a város irányában kell haladniuk. Eközben a kerékpárt annak használója hátrahagyhatja társának, és ilyen módon többször is cserélhetnek. Tegyen meg az egyik fiú összesen s_1 utat kerékpáron és $s - s_1$ -et gyalog, ahol s a teljes táv. Ha a másik fiú a kerékpár birtokában nem gyalogol, akkor ő összesen s_1 utat gyalog és $s - s_1$ -et kerékpáron tesz meg. Az első fiú t_1 , a második t_2 idő alatt éri el a várost. Az elérési idő a kettő közül a nagyobbik. Ha v_1 a kerékpáros, v_2 a gyalogos sebessége, akkor

$$(1) \quad t_1 = (s_1/v_1) + (s - s_1)/v_2 \quad \text{és} \quad t_2 = (s_1/v_2) + (s - s_1)/v_1.$$

Tegyük fel, hogy $t_1 > t_2$. A fentiek alapján ez az

$$(2) \quad s_1 < s/2$$

egyenlőtlenséggel ekvivalens. Az elérési idő

$$t_1 = (s/v_2) - s_1[(1/v_2) - (1/v_1)]$$

akkor minimális, ha s_1 maximális, mivel $v_1 > v_2$. Figyelembe véve (2)-t kapjuk, hogy

$$s_1 = s/2.$$

Ezt legegyszerűbben egyetlen, a félúton történő cserével valósíthatják meg.

A városba (1) alapján a két fiú egyenlő idők alatt ér be:

$$t_1 = t_2 = T = (s/2)[(1/v_1) + (1/v_2)].$$

A számadatokkal

$$T = 1^h 20'.$$

Valamely v fizikai mennyiség időbeli átlagának a

$$\bar{v} = \frac{\sum v_i t_i}{T}$$

kifejezést nevezzük, ahol a T időtartamot t_i részintervallumokra bontottuk úgy, hogy az i -edik részintervallumban v értéke állandóan v_i . Ha v sebesség, akkor a számlálóban a T idő alatt megtett út áll. A városba éréig mindkettejük átlagsebessége ezért

$$\bar{v} = s/T = 15 \text{ km/h.}$$

Amennyiben nem szükséges mindkét fiúnak egy időben a városban tartózkodnia, elég csupán mindkettőnek megfordulnia ott, akkor a feladatot másképp is megoldhatjuk.

Ekkor nem kell mindig a város irányában haladniuk. Visszafordulnia azonban csak a kerékpárosnak érdemes a város elérésekor, ha a társa még úton van. Ha a városba kerékpárral érkezőnek s_1 a kerékpáron, $s - s_1$ a gyalog megtett összes útja, akkor ő

$$(3) \quad t_1 = (s_1/v_1) + (s - s_1)/v_2$$

idő múlva éri el a várost. A másik fiú ugyanennyi idő alatt kerékpáron $s - s_1$, gyalog s_2 utat tett meg, s a várost még nem érte el:

$$t_1 = (s - s_1)/v_1 + (s_2/v_2).$$

Ebből meghatározhatjuk, milyen távol van a várostól a gyalogos, amikor a társa visszafordul:

$$s_3 = s - [(s - s_1) + s_2] = (2s_1 - s)[1 - (v_2/v_1)].$$

Mivel $s_3 \geq 0$, azért $s_1 \geq s/2$.

A gyalogos ezután akkor érhet be leghamarabb a városba, ha a kerékpáros elébe jön. Az s_3 hosszúságú útszakaszon s_4 -et a gyalogos, s_5 -öt a kerékpáros tesz meg a találkozásig. Ezért az

$$s_4 + s_5 = s_3 \quad \text{és az} \quad s_4/v_2 = s_5/v_1$$

egyenletek érvényesek, ahonnan

$$(4) \quad s_4 = \frac{s_3}{1 + (v_1/v_2)}.$$

A visszafordulástól a találkozásig eltelt idő:

$$(5) \quad t_2 = s_4/v_2,$$

ez megegyezik a találkozástól a második fiú városba érkezéséig eltelt idővel.

A második fiú a városba ezért

$$T = t_1 + 2t_2$$

idő alatt érkezik meg. (3), (4) és (5) alapján

$$T = s \left[\frac{1}{v_1} - 2 \cdot \frac{1 - (v_2/v_1)}{v_1 + v_2} \right] - s_1 \left[\frac{1}{v_2} - \frac{1}{v_1} - 4 \frac{1 - (v_2/v_1)}{v_1 + v_2} \right].$$

Számadatainkkal s_1 együtthatója nulla. Következésképpen ezzel a stratégiával szemben bármilyen, az $s \geq s_1 \geq s/2$ egyenlőtlenséget kielégítő cserélési rendszer esetén az elérési idő ugyanaz. Numerikusan

$$T = 1^h 20'.$$

A kerékpárral visszaforduló fiú átlagsebessége a kerékpár átadásáig

$$v_a = \frac{s + s_5}{t_1 + t_2} = \frac{s + (2s_1 - s) \frac{1 - (v_1/v_2)}{1 + (v_2/v_1)}}{\frac{(2s_1 - s)[1 - (v_1/v_2)]}{v_1 + v_2} + \frac{s}{v_1} + \frac{s - s_1}{v_2}}.$$

Ez s_1 határozatlansága miatt numerikusan nem adható meg. Társának átlagsebessége a városba érésig

$$v_b = s/T = 15 \text{ km/h.}$$

Az elérési idő második értelmezése tartalmazza az elsőt, ezért értéke az első és a második részben kiszámított idők kisebbike lesz. Ezúttal a két idő egyenlő.

Ezt annak a következményének is tekinthetjük, hogy az első stratégia a másodiknak $s_1 = s/2$ -höz tartozó speciális esete. Megjegyezzük, hogy az első rész gondolatmenetét a második rész viszont nem tartalmazza teljesen. A második részben ugyanis csak azt az esetet vizsgáltuk, amikor a kerékpáros ér előbb a városba.

Megjegyzés. Akár az első, akár a második értelmezés szerinti helyesen indokolt megoldásra maximális pontszámot adtunk. A megoldók többsége az első értelmezést választotta, a helyes stratégiát megadta. Azt, hogy más módszer nem lehetséges, csak kevesen indokolták.